Dillums

Setmanari digital de les comarques de Tarragona. Periodisme de proximitat.

dillums.cat

D’aquí | De què parlen un arquebisbe i un exalcalde quan es troben?

By **Enric Garcia Jardí** • 09/11/2026 • Updated 16/11/2026 • 14 min read

Enric Garcia Jardí

Pot semblar l’inici d’un acudit però no ho és: un arquebisbe i un exalcalde es troben de nou i parlen. I de què parlen? Doncs, francament, en el cas de monsenyor Joan Planellas i de Pau Ricomà, de moltes coses. D’entrada, es mantenen el tractament de vós i s’obliden de

les agulles del rellotge. L'arquebisbe, com que encara està en actiu, és qui fa el paper d'amfitrió. Té el despatx al primer pis del Palau Arquebisbal. Ricomà, ja jubilat, es passeja per l'edifici amb els ulls encuriosits. «Respira l'aire d'un modest palauet romà», se li escapa. Planellas, còmode en aquest tipus de converses, el rep amb una explicació històrica: «Aquestes parets, encara que no ho semblin, són romanes». En una primera digressió, ens recorda que som a l'interior de la Torre de l'Arquebisbe, del segle I dC. Les vistes, des del seu balconet enclavat a la Muralla, ofereixen una perspectiva privilegiada del Camp de Tarragona: des del mar fins a la Mussara. «El segon pis ja és medieval —diu Planellas— però ara som en un espai amb gairebé dos mil anys d'història». Potser és per això que les frases prenen un altre ritme, una altra densitat.

En aquest matí d'estiu, la taula de reunions està presidida per la *Bíblia Catalana Interconfessional* i el comandament de l'aire condicionat, juxtaposats. Planellas, que llueix una creu de metall, hi deixa també el telèfon mòbil com qui es desfà momentàniament d'una nosa. En la distància curta, és rialler. Entrellaça els dits, com si es preparés, i repeteix moltes vegades la locució explicativa *o sigui*. No s'ha emès cap senyal que l'entrevista s'hagi de tòrcer. Ricomà, que assumeix el paper d'entrevistador, es presenta com un agnòstic de formació cristiana que va passar per les aules del Seminari. Planellas, en canvi, es va doctorar en teologia amb una tesi sobre el Concili Vaticà II i es mostra connectat als debats contemporanis. Han estat els màxims representants de dues institucions diferents, de vegades distants, però més que recels es professen simpatia, potser per uns interessos intel·lectuals que els acosten. La situació desperta, en el batlle retirat, una comparació cinematogràfica: «No serà com en aquelles divertides tribulacions entre un alcalde comunista i un capellà de poble, novel·lades per Giovanni Guareschi a *Don Camilo* i protagonitzades per Fernandel». No en fa l'efecte, no.

Assistim a una conversa entre l'exalcalde de Tarragona, Pau Ricomà, i l'arquebisbe Joan Planellas

Quan va arribar a Tarragona, l'any 2019, provinent del bisbat de Girona, Planellas era degà de la Facultat de Teologia de Catalunya. Ordenat arquebisbe el 8 de juny a la catedral —una setmana després, el ple municipal investia Ricomà com a alcalde—, de seguida es va

posar a estudiar a fons els fonaments de la ciutat que l'acollia. A estones, encara sembla que reciti fragments sencers d'aquells patracols de la *Tarragona cristiana*, d'Emili Morera. De fet, s'esforça a precisar en anys, i fins i tot en mesos i dies, dates de segles llunyans. Els primers vint minuts, com en un piloteig d'escalfament, els dediquen junts, i sense cap mena de pressa, a l'heràldica.

«Ara posa't a fer un escut». Planellas esbufega només de recordar aquell primer encàrrec. Ricomà en destaca, tanmateix, la importància dels símbols. A banda de l'espasa de Sant Pau, la tau grega que al·ludeix a Santa Tecla o les flames del martiri de Sant Fructuós, a l'escut arquebisbal —i a diferència dels seus antecessors, Pujol i Sistach— va voler incorporar les quatre barres de la senyera catalana. També hi va fer figurar, en forma de colom, l'Esperit Sant, vinculat al seu lema: «L'esperit fa jove l'Església». Un lema amb aires de renovació. «Esteu exercint molt», aprofita per esventar-li l'exalcalde republicà, amb intenció. «No ho sé, tothom fa el que pot», li respon, més caut, Planellas. La premsa el va arribar a definir, el juny passat, com l'home decisiu en la defensa de l'ús del català en la visita del Papa Lleó XIV a Barcelona. Ja hem passat de l'escalfament previ al partit. Amistós però partit, amb el dinamisme propi d'un intercanvi d'impressions.

Davant les resistències ultraconservadores dins l'Església, Planellas afirma: «El camí del Concili Vaticà II i el Concili Tarraconense ja no té retorn»

Ricomà, que s'esforça a servir els punts en safata, posa damunt la taula la realitat de capellans i feligresos que des de les xarxes socials escampen una ideologia ultraconservadora. Planellas reconeix: «N'hi ha que són artistes en crear confusió. O sigui, la polarització que tenim en termes socials i polítics també es reprodueix, en cercles reduïts, en l'àmbit eclesial. I sí, van a l'ample. La història es repeteix, com la llei del pèndol. Les resistències han estat presents a tots els grans concilis. També va haver-hi molta oposició a Trento. Però per més que hi hagi integristes i que alguns diguin que *antes estábamos mejor*, no ens faran recular. El camí del Concili Vaticà II i el Concili Tarraconense [que n'és l'intent d'aplicació a les nostres contrades] ja no té retorn». Planellas sap que «les inèrcies costen», però també està convençut que la història es reserva sempre possibilitats de progrés. S'emmiralla, en aquest sentit, en «humanistes»

com el cardenal Cervantes o l’arquebisbe Antoni Agustí: «No hem d’oblidar que el Renaixement, a Catalunya, entra per la capella del Santíssim de la nostra catedral. Això és important i s’ha de dir». Al pis de dalt, se sent el martelleig constant d’uns paletes.

Encara que a primer cop d’ull potser no ho sembli, tant Planellas com Ricomà són donats a esplaiar-se. L’última vegada que havien coincidit, en un acte a la catedral, se’ls va fer de nit al temple. La gent ja havia marxat i ells encara xerraven davant de l’altar major, despreocupats. Aquest cop, una hora se’ls farà curta:

—La primera vegada que ens vam veure va ser en una barca, al juliol, a la celebració de la Mare de Déu del Carme al Serrallo.

—Sí, ho recordo.

—Heu trobat, aquí, un entorn gaire diferent al de Girona? Més folklòric?

—És un altre tarannà, això sí. També és el resultat d'una configuració social determinada. O sigui, des del punt de vista eclesial, per exemple, aquí hi ha moltes més confraries. I això que jo vinc d'un poble [Verges] on la Setmana Santa també es viu molt intensament. Però, per exemple, l'entrada del Braç de Santa Tecla s'ha de veure un cop a la vida si es vol entendre alguna cosa d'aquesta ciutat. I al·lucines. Jo el primer any en vaig quedar com mig esborronat. Tampoc comptava amb els trabucs [riu]. Però a Tarragona aquest tipus de celebracions es viuen d'una manera molt fonda, molt forta; molt mediterrània, també, si m'apures. Hi ha un gran sentit de la festa.

—El dia que preneu possessió ja feu referència explícita a l'arquebisbe Pont i Gol, que va tenir un paper clau en moltes qüestions i que va rebre pressions per part d'unes elits locals que ja deveu haver conegut.

—Sí… Ell també viu un procés de canvi, com a persona, quan assisteix al Concili Vaticà II. Se n'hi va, l'any 1962, amb el seu secretari, que era un erudit, Josep Perarnau, i els dos entenen immediatament el que està succeint a Roma. Entren de ple en el cor de l'esperit conciliar. Si mirem l'església catalana, això no passa enlloc. I aquí, en el fons, d'on veníem? Del cardenal Arriba y Castro, que tenia un bon esperit social, que va fer moltes coses bones, però dins les dinàmiques del seu temps. Quan veia una urgència clara no era covard, eh, com quan es va enfrontar al ministre d'Agricultura per la crisi de l'avellana. També va impulsar la Conferència Episcopal Tarraconense. O sigui, era conscient que els catalans ens havíem de reunir i parlar plegats, però era un arquebisbe propi d'aquella època. Hi ha l'anècdota, que m'han explicat els habitants de Solivella, que se li van posar a resar el parenostre tant fort com van poder en català i ell es va quedar desconcertat. Pont i Gol, en aquests temes, hi estava als antípodes, és clar.

—La pastoral que vàreu escriure quan vàreu prendre possessió me la vaig llegir d'una tirada. És un full de ruta.

—Sí, sí, és així, era un full de ruta. Ara tot just en preparo una altra…

—En el text dèieu que veníeu a «remoure els cors», «l'esperit». Heu remogut moltes coses.

—Ah, sí, remoure els cors, l'esperit…

—Heu remogut moltes coses —Ricomà hi insisteix i Planellas fixa els ulls, durant uns segons, a la taula—, no m'ho podeu negar. Per exemple, amb algunes confraries de Setmana Santa, on semblava que costava molt deixar pas en les respectives presidències. Heu fet servir el dret canònic per prendre decisions que fins ara estaven una mica deixades de la mà de Déu.

Ricomà i Planellas coincideixen a l'hora de reflexionar sobre la renovació i modernització de les confraries de Setmana Santa

—Bé, és un intent d'actualització i modernització. En el bon sentit, eh. No és ser moderns per ser moderns. Calia impedir que aquestes associacions quedessin ancorades en el passat. La gran majoria, a excepció del Gremi de Pagesos i el Gremi de Marejants, són institucions eclesials. I estic molt content d'aquesta transformació perquè ens ha permès disposar ja d'una vintena d'estatuts a punt per ser renovats. Aquestes coses no apareixen als mitjans de comunicació, només quan hi ha algun foc, però el més important és que la gent ha anat fent els deures. I, està clar, hi havia el perill que algú digués «aquesta institució és meva». I estic segur que aquesta persona havia fet molt per a la confraria, però calia posar les coses al seu lloc. No soc jo, tampoc, qui s'ha inventat aquestes normes, sinó que venen de la mateixa Santa Seu, del Vaticà.

A Planellas cal llegir-lo sovint entre línies. Si fos per ell, la polèmica entre la Sang i la Soledat no hauria transcendit, ni hauria arribat tampoc a instàncies judicials. Segons cap a quina direcció es formulin les preguntes, troba el gust a remuntar-les al martiri de Sant Fructuós, al paper del bisbe Berenguer de Sunifred de Lluçà a Roma, a la visita plausible de Pau a Tarraco, a la navegació pel Roine o a l'Oracional de Verona. Respecte a aquest darrer document, de fet, d'origen visigòtic, i aprofitant que Ricomà li parla de psicologia col·lectiva i de cultura popular tarragonina, Planellas exposa:

—A mi em va captivar molt, i el desconeixia abans d'establir-me aquí, el ritual de l'Església de Tarragona, del segle VII. I en això crec que tenim un deute pendent. Aquest ritual es conserva, s'ha estudiat i està, en aquests moments, a la ciutat de Verona. A Camogli, per

Sant Pròsper [ells el celebren el 2 de setembre], munten cada any una autèntica festassa. La tradició diu que Pròsper, bisbe de Tarragona, va marxar arran de la dominació musulmana i es va endur les relíquies de Sant Fructuós. Tenia la intenció d'anar a Roma però va acabar a la Ligúria, que és plena de referències a Pròsper i Fructuós. Mentre allà se'n manté viva la memòria, a Tarragona la festivitat del sant, el 18 de maig, resta gairebé en l'oblit. De vegades, quan ho explico, tinc la sensació que és com si alguns sentissin música celestial…

Planellas: «En la nostra realitat social, i també eclesial, hi ha un emotivisme excessiu. L'emoció està molt bé, però també ens cal la reflexió»

La conversa, entre vaivens, ocupa pràcticament el doble del temps previst. Ricomà n'afronta el tram final amb ganes de trepitjar l'arena i retornar-la al curs de l'actualitat. Exprimeix tant com pot els últims minuts mentre el cap de gabinet de l'arquebisbe ja gestiona el retard acumulat per a la reunió següent. Com si fossin al *tie break* i s'esgotessin les opcions —no creieu que paga la pena d'estirar una mica la metàfora, aprofitant la passió tenística del Papa?—, l'entrevistador agafa com a referència, de nou, les xarxes socials:

—Ah, els influenciadors…

—Vós, sempre que podeu, comenteu la importància de la formació. No us fa por que temes fonamentals s'acabin abordant, amb aquest tipus de continguts audiovisuals, des d'una certa banalitat?

—Sí, sí. Tothom comença a dir-hi les seves coses, o les seves experiències místiques, de vegades molt emotives. En la nostra realitat social, i també eclesial, hi ha un emotivisme excessiu. Tot és emotivitat. L'emoció està molt bé, però també ens cal la reflexió. La fe, o sigui, les expressions espirituals, també necessiten de la raó. No d'una demostració empírica, però sí d'un grau de raonabilitat. Si no, després, tot queda en un foc d'encenalls, com aquests focs artificials que s'encenen a la ciutat durant l'estiu. En el fons, és tan modern i tan antic com la *Bíblia* mateixa. Què fan els medievals? Allò que en diuen la *lectio divina*. Cal, en primer lloc, comprendre els textos. I quan he llegit i he comprès el text, en

faig pregària. I aleshores, al final, s'arriba a la contemplació o a l'experiència mística. Però fixeu-vos que l'emoció és el final d'un procés. Què vull dir, amb això? Doncs que ara volem anar directes al final d'aquest procés i només ens quedem amb el foc d'encenalls.

—L'ultradreta, que tot ho envaeix, segur que ha intentat envair també el Vaticà. Lleó XIV, en canvi, pot exercir un punt de trobada entre creients i no creients des d'una posició humanista, que ens permeti entendre'ns i fer coses junts.

—Sí, quan es van produir els desencontres més forts entre ell i el govern dels Estats Units, recordo que vaig dir: *rerum novarum*.

—Jo vaig escriure el mateix en un grup de WhatsApp: *rerum novarum*.

—Benvingut sigui anar a contracorrent si és per acostar-se a l'Evangeli. Jo crec que en el món hi ha una crisi de referents morals, i que en aquest context Lleó XIV pot assumir un paper important a Occident, on sembla que anem d'una perplexitat a una altra.

—No sé si hi estareu d'acord, però tinc la sensació que el Papa Francesc va fer grans gestos, però els canvis profunds, com el sacerdoci de les dones, han quedat pendents. Arribaran amb Lleó XIV?

—És un tema molt complex, el del sacerdoci de les dones. I és així, sobretot, per la complexitat mundial de l'Església. Es va abordar en el darrer sínode i és un tema obert. En altres llocs del món, on precisament el catolicisme creix, no es comparteix aquesta visió. És més complex des del punt de vista global que des dels nostres paràmetres. Què podem fer, mentrestant? *Empoderar*, com ja va dir Francesc. A les delegacions de l'Arquebisbat, que són com els nostres departaments, cada cop hi ha més dones. Hem de seguir avançant per aquí.

—Abans d'anar-nos-en: i, en el seu mandat, tindrem l'obra del Museu Diocesà feta?

—Culminar el Projecte Acròpolis és un gran desig, com bé sap l'historiador Andreu Muñoz. Tenim el discurs, tenim l'espai… I estic agraït perquè els grups municipals també hi estan d'acord. Mira, aquí mateix tenim pedres romanes, a mig metre teu [és l'únic moment que l'arquebisbe adopta el tractament de *tu*, potser imbuït per la proximitat de la capa històrica

que tot just assenyala]. El potencial d’aquesta ciutat és impressionant.

—Suposo que li han explicat alguna vegada com es va protegir el patrimoni durant la guerra. L’aliança entre el cap de la CNT-FAI, Josep Maria Alomà, que era un home autodidacte [i a qui Ricomà va arribar a conèixer, ja a la dècada dels setanta], i mossèn Batlle va salvar la catedral.

—Sí, això de mossèn Batlle vestit de paisà ho sabia… És que a Tarragona ho tens tot; el nostre substrat com a civilització. És un gran camí: de cultura, de coneixement, de bellesa.

Enric Garcia Jardí (1992) és periodista. Ha escrit les biografies *El maqui que encara lluita* (Ara Llibres, 2025) i *Senyor Boada* (Ganzell, 2022). Ha estat guionista del pòdcast *En defensa de Companys* (Premis Sonor, 2026), emès a 3Cat. Entre els anys 2022 i 2024 va treballar per a la Fundació Raimon i Annalisa. Becari multiusos del *Dillums*.

© Fotografia de l'autor: Marc Bosch.

Source: https://dillums.cat/2026/11/09/daqui-de-que-parlen-un-arquebisbe-i-un-exalcalde-quan-es-troben/
© Dillums · Generated on 17/11/2026